

Rapport 2021:15

Vilka effekter har skolnedläggningar på mottagande skolor?

Vad händer med högstadieskolor som får ta emot många nya elever då en närbelägen skola lagts ner? Jonas Larsson Taghizadeh vid statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet studerar kommunala högstadieskolor som tog emot elever från skolor som lades ned 2000–2012.

Elevsammansättningen förändras

Knappt 100 kommunala högstadieskolor lades ner 2000–2012. Skolorna var inte sällan relativt lågpresterande. Eleverna hade lägre betyg och fler elever var utrikes födda och hade ur studiesynpunkt sämre bakgrundsegenskaper än genomsnittet i riket. Huvudorsaken till skolnedläggningarna under den här tiden var dock inte skolornas dåliga resultat eller segregation. Skolorna lades ner för att antalet elever minskade.

Inflödet av elever från de nedlagda skolorna förändrade elevsammansättningen på de ungefär 480 kommunala skolor som plötsligt fick ta emot nya elever. Andelen elever med högutbildade föräldrar minskade samtidigt som andelen elever med utländsk bakgrund ökade.

Förändringen kan teoretiskt leda till försämrad inlärning för de elever som redan gick på de mottagande skolorna. Disciplinproblemen skulle kunna öka och inflödet skulle kunna leda till osäkerhet och stress samt organisations- och personalförändringar som skulle kunna bidra till sämre resultat. De här negativa effekterna för de befintliga eleverna skulle kunna neutralisera skolnedläggningarnas eventuella fördelar.

Syskonjämförelser

För att studera vilken effekt inflödet av nya elever fick för de elever som redan gick på skolorna jämför Taghizadeh studieresultaten i årskurs 9 hos

syskonpar. Ett syskon gick ut från årskurs 9 på skolor som tagit emot många nya elever (behandlat syskon), medan det äldre syskonet gick årskurs 9 på samma skola innan skolan tog emot de nya eleverna (obehandlat syskon). För att ta hänsyn till systematiska skillnader mellan skolor jämförs dessa syskonpar med syskonpar vid skolor som inte tog emot elever från nedlagda skolor.

Elevernas studieresultat mäts genom slutbetyg och resultat på nationella prov i årskurs 9. Eleverna percentilrankas för att begränsa effekterna av eventuell betygsinflation.

Studieresultaten påverkades inte

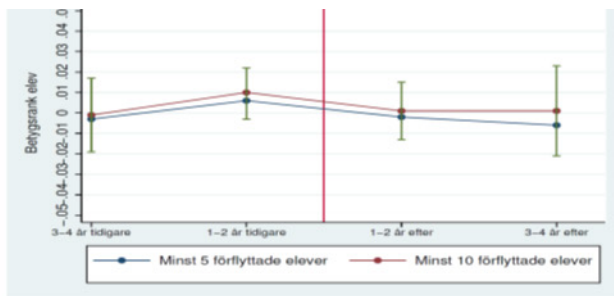
Studieresultaten hos de elever som redan gick på skolan påverkades inte av inflödet av nya skolkamrater.

De mottagande skolornas genomsnittliga studieresultat sjönk visserligen när de nya eleverna kom, men förändringen berodde på den nya elevsammansättningen.

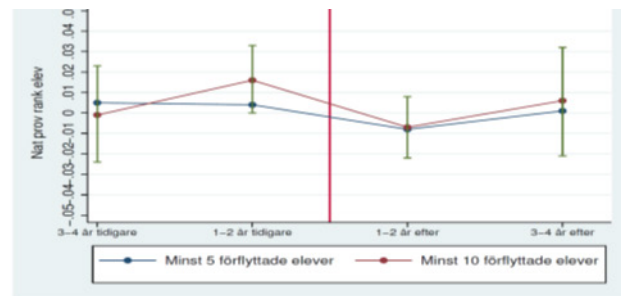
Taghizadeh har tidigare i IFAU-rapport 2019:4 *Påverkar skolnedläggningar eleverns skolresultat?* visat att de elever som tvingades byta skola inte heller förändrade sina studieresultat när de kom till den nya skolan.

Resultaten är i linje med den tidigare forskning som visar att de så kallade kamrateffekternas roll – den effekt eleverna har på varandra i skolan – är begränsad.

Figur 1 Eventstudie av skolnedläggningar på studieresultaten hos de ursprungliga eleverna på mottagande skolor



(a) Effekter på betygsrank



(b) Effekter på nat prov rank

Not: Figuren visar skillnader i resultat hos de ursprungliga eleverna på mottagande skolor i förhållande till övriga skolor, före och efter inflödet av nya elever.

Studieresultaten påverkades inte heller när eleverna kom från relativt lågpresterande skolor

De befintliga elevernas skolresultat påverkas inte heller när analysen avgränsas till nedlagda skolor vars elever var relativt lågpresterande, dvs kom från skolor som befann sig på den lägsta tredjedelen av resultatfördelningen.

Rapportförfattaren menar att en viktig fråga för framtida forskning är hur skolorna påverkas av att ta emot elever från ännu mer lågpresterande skolor, som segregerade skolor från den nedre tiondelen av resultatfördelningen. Under de senaste 10 åren har vi sett många nedläggningar av mycket lågpresterande segregerade skolor i Sverige. Effekterna av dessa nedläggningar har ännu inte studerats

Kontaktinformation

IFAU-rapport 2021:15 *Vilka effekter har skolnedläggningar på mottagande skolor?* är skriven av Jonas Larsson Taghizadeh vid statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet. För mer information kontakta Jonas på telefon 076-809 70 14 eller email jonas.larsson@statsvet.uu.se. Läs även gärna IFAU-rapport 2019:4 av samma författare – Påverkar skolnedläggningar elevers skolresultat?



Jonas Larsson Taghizadeh , forskare vid Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet

Rapporten i korthet summerar utvalda rapporter från IFAU. Om du vill prenumerera på tryckta exemplar av rapporten i korthet, skicka ditt namn och organisationens postadress till ifau@ifau.uu.se. Märk e-posten med "prenumeration RIK". Besök gärna www.ifau.se.